

Gidsengids

IVN ENSCHEDE

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

foto Celia Horst

Colofon

De Gidsengids van IVN Enschede verschijnt 4 x per jaar.
Voor meer informatie zie: www.ivn.nl/afdeling/enschede
en www.facebook.com/IVNEnschede

Redactie en Facebook

* Celia Horst-Geijtenbeek

Burgemeester Stroinkstraat 375 - 7547 RH Enschede
tel. 053 434 36 48 - email: celia@jfhorst.nl

* Tineke Eitink-Doornhein

Website

* Jan Willem Visschers

tel. 053 476 55 35 - email: jwvisschers@gmail.com

* Erika van Oldeneel - email: erika1961@hetnet.nl

Drukker

* Editoo B.V. te Arnhem

tel. 085 773 774 2 - www.editoo.nl

Lidmaatschap IVN

Aanmelden en opzeggen per email via secretariaat

Contributie per jaar leden € 24,00; huisgenoten € 6,00

Minimale jaarbijdrage donateurs is € 15,00.

IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83 t.n.v. IVN afd. Enschede

Bestuur

Voorzitter

* Hanneke van Dorp

Wooldrikshoekweg 104

7535 DD Enschede

053-4780392

email: hanneke_van_dorp@planet.nl

Secretariaat

* 1e secretaris

Nico van Diepen

Bouwhuishorst 23

7531 EZ Enschede

06-47270894

email: secretariaatvnnenschede@gmail.com

* 2e secretaris

vacature

Penningmeester

* Dirk Nijenboer

Van Riebeekstraat 95

7535 ZJ Enschede

053-4311364

email: dendirk@home.nl

Algemeen bestuurslid

* Pim Bosman

Voortsweg 48

7523 CH Enschede

053-4322965

email: whbosman@hetnet.nl

Van harte welkom bij IVN Enschede

IVN, Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid, is een organisatie met ca. 180 afdelingen in Nederland en ca. 18.000 vrijwilligers. IVN heeft als doel mensen bij de natuur te betrekken en jong en oud laten beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én belangrijk onze natuur is.

Onze afdeling IVN Enschede telt momenteel ca. 70 leden. Zij zetten zich in op het gebied van milieu, natuureducatie en duurzaamheid. Vooral door het stimuleren van natuurbeleving willen we onze liefde en kennis voor de natuur delen. Tevens organiseren we speciale bijeenkomsten voor onze leden en donateurs. Per kwartaal ontvangen zij het afdelingsblad de "Gidsengids".

Zin om vrijblijvend eens te komen kijken, mee te doen met onze activiteiten of lid worden? Dan kun je contact opnemen met ons secretariaat. Je bent van harte welkom!

Werkgroepen

- * Schoolwandelingen
- * Grijs, Groen en Gelukkig
- * Heemtuin
- * Vliegbasis Twenthe
- * Internationale School IST
- * IVN kraam
- * PR en Communicatie
- * Excursies

In dit nummer

- 3 Van de voorzitter
- 4 Levend hoogveen
- 5 Poelenproject
- 6 Op zoek naar het voorjaar
- 7 Intrigerende natuur
- 8 Even terug in de tijd
- 8 Op cursus
- 9 Koning Winter op bezoek
- 10 Eieren in allerlei kleuren...
- 11 Bekende vogels op Cuba
- 12 Ha ha ha ha haaaatsjoe!
- 13 Gagel in bloei
- 14 Uitnodiging en agenda ALV
- 15 Jaarverslag IVN Enschede 2018
- 20 Getwitter
- 21 Mirreweenterhoorn
- 21 Van de redactie
- 22 Agenda

Coverfoto Celia Horst

Van de voorzitter

Het is voorjaar! Deze Gidsengids laat daar geen twijfel over bestaan. Het weer in de week dat ik dit voorwoordje schreef ook niet. Het was nog nooit zo vroeg zo warm en dat dagen achter elkaar. Heerlijk om in de tuin te werken en de eerste hommels, bijen en vlinders te zien, maar ook een beetje beangstigend.

Het grondwaterpeil is in onze streek nog lang niet hersteld van de lange droge zomer van vorig jaar en het is nog heel erg spannend wat we komende tijd nog aan schade gaan zien: hoe gaat het met de libellen en andere waterdieren die moeten leven in al die poelen, waar nog maar net weer water in staat? Is er dit jaar wél zonnedauw op de plekken in het Aamsveen waar we het gewoonlijk vinden, maar waar het vorig jaar niet stond? En wat als we nog een paar van zulke zomers krijgen?

Persoonlijk hoop ik nu op een normale, regenachtige en kille, echte Nederlandse zomer, goed voor het veen en goed voor de poelen. Als ik dan bibberend in de regen fiets zal ik er aan denken hoe schoon genoeg ik in juli al had van de zomer van 2018.

In deze Gidsengids vindt u op pagina 14 de **uitnodiging** aan de leden van IVN Enschede voor de jaarlijkse **Algemene Ledenvergadering op donderdag 28 maart om 19:30 uur in het Nivoncentrum**, Dotterbloemstraat 20 Enschede. U vindt daar ook de agenda voor de vergadering en op de volgende pagina's het jaarverslag over 2018. Het bestuur hoopt daar veel leden te verwelkomen. Misschien vraagt u zich na het zien van de agenda ook wel af hoe u zich een "speurtocht met een knipoog" in het Nivoncentrum moet voorstellen. Er is maar één manier om dat te weten te komen...

Voor en na de stukken voor de ALV is ook nog ruimte voor enkele verslagen van activiteiten en informatieve artikelen. Waarvoor alle schrijvers hartelijk dank! Ik pik er ivm de ruimte maar twee uit: Wim schreef een stukje over Hennik en Dika; geen IVN-activiteit, maar wel iets waar veel van onze leden ook mee bezig zijn en waar we ons bij betrokken voelen. Jan Willem een kort verslag over een cursus die de gidsen die bij De Posten helpen konden volgen. Er staan een paar heel nuttige tips in over het omgaan met mensen met dementie die op heel wat meer plaatsen van nut kunnen zijn! Ook zijn er een paar oproepjes voor hulp bij met name de slootjesmiddagen en het poelenproject: meldt u aan als u tijd heeft!

Ik wens alle lezers weer veel lees- en kijkplezier met deze prachtige Gidsengids en een fijn, groen voorjaar.

Hanneke van Dorp

Sphagnum - Celia Horst

Alles wat direct vóór de ijskap lag werd op hopen geschoven en vormde de latere stuwwallen. Dit is nog steeds mooi waar te nemen bij Nijmegen van de Zevenheuvelenweg tot bij de Overasseltsche vennen in het zuiden. Al het zand en ook stenen onder de ijskap werd vermalen tot potklei.

Bij het smelten van de ijskappen van de ijstijden werden veel materialen achtergelaten. De Elster-ijstijd zette in de smeltbekkens dikke lagen zand (Peelzand) en klei (potklei) achter. Bij het drogen van de gebieden stooft het zand uiteen. In de smeltwaterbekkens was eerst de potklei opgedroogd tot een ondoordringbare laag. Deze werd door latere bewoners gebruikt om moppen en pannen of keramische voorwerpen te bakken.

De oude term Tichelweg en Tichelwerk wijzen hierop terug. Smeltwaterbekkens waren vaak erg lang en vormden zo een waterdichte kom met zand erop. De dikte van de zandlaag varieerde sterk. Dit kwam door het verstuiven van het zand. De waterdichte kom liep vol met regenwater. Dit was het ontastbaar van een hoogveenven. Alleen bij Nijmegen liggen de zanden op rivierklei.

Het Sphagnum kan per plant een enorme hoeveelheid water vasthouden. Het begint aan de kanten van deze vennen te groeien. Het zweeft in het water en wortels ontbreken in zijn geheel. Hoe dichter een ven begroeide hoe donkerder het werd onderaan de planten. Ze konden dan ook afsterven. Een Sphagnum-plant maakt heel veel zure stof, waardoor het water in zo'n smeltbekken een steeds hogere zuurgraad krijgt. Daardoor wordt het een habitat die slechts voor enkele planten geschikt is. Sphagnum wordt dus de enige bewoner.

Door de weelderige groei, maar ook het afsterven van Sphagnum ontstonden moerassen. Om deze te doorkruisen maakten de mensen verstevigingen. Door veenplaggen te gebruiken werden "dijken" gemaakt, die door aanvulling van plaggen niet hoger werden, omdat ze steeds een eindje het moeras in zakten. Het Twentse woord voor plag is schade. Bij het crematorium in Enschede ligt een zandweg die de Schaddendijk heet. Behalve schadden gebruikte men ook niet al te dikke takken van bomen om wegverhardingen te maken. Men noemde ze knuppelpaden. Ze werden later ook door de Romeinen toegepast als verharding van wegen.

Onder in deze zure vennen loogden de afgestorven plantenresten uit. De bruine resten die overbleven zijn bekend als bruinkool en turf. In Duitsland zijn nog veel elektriciteitscentrales die gestookt worden op bruinkool.

Levend hoogveen is in Nederland lange tijd niet gewaardeerd geweest. Deze woeste gronden zijn ontgonnen en omgevormd tot agrarische grond. Omdat dit vaak in eerste instantie te nat bleef, ging men ontwateren door sloten te graven en deze door te verbinden met elkaar en met beekjes en rivieren in de buurt. De laatste tijd doet men er echter alles aan om gebieden die geschikt zijn voor levend hoogveen, opnieuw nat te maken en te houden. Grote gebieden zoals die er vroeger waren in Twente, zullen er niet ontstaan. Maar ons kleine Aamsveen en ook het Haaksbergveen zijn voorbeelden hoe het kan worden hersteld.

Interessante websites:

www.kijkeensomlaag.nl klik op de streepjes rechterbovenhoek: De ijstijd in beeld

Wikipedia: knuppelpad

www.degroenewaaier.nl klik op de streepjes rechterbovenhoek: Natuur en Landschap Haaksbergen

Jacques Simon (Red. nieuw lid van onze afdeling)

Assistentie gezocht voor het poelenproject op 27 en 28 mei

Net als vorig jaar gaan 4e klas Havo en VWO leerlingen van het Bonhoeffer College een groot onderzoek doen naar de kwaliteit van de kikkerpoelen in de Zuid-Esmerke bij Enschede. Ze gaan o.a. watermonsters nemen en die op school onderzoeken. Daarbij is assistentie nodig. Voor de jongeren is het een mooie opdracht in het kader van het vak biologie (ecologie). Voor de poeleigenaren en onszelf kan dit onderzoek waardevolle informatie opleveren.

Wat vragen we van de assistenten?

Op de twee ochtenden 27 en 28 mei moet je beschikbaar zijn voor het assisteren. 's Ochtends sta je dan klaar op het erf van boer Varvik, centraal gelegen in de Zuid-Esmerke. De eerste leerlingen arriveren daar om 9 uur en je begeleidt een groepje van drie leerlingen naar "jouw" twee poelen. De leerlingen nemen daar watermonsters en gaan daarmee terug naar school. Jij keert terug naar het erf van Varvik. Om 11 uur arriveert daar een tweede groepje leerlingen en met hen ga je dan weer naar jouw beide poelen. Dat is het zo ongeveer.

Let op: we vragen deze assistentie dus voor twee ochtenden! In totaal hebben we minstens 10 assistenten nodig die op twee ochtenden helpen!

Vorbereiding en nadere informatie?

We willen alle assistenten vooraf een korte instructie geven en "hun" poelen samen met hen bezoeken. Waar en wanneer dit plaatsvindt wordt in overleg met de assistenten afgesproken.

Hoe geef je je op als assistent?

Stuur een mail naar hanneke_van_dorp@planet.nl

Op zoek naar het voorjaar

Op vrijdag 22 februari 2019 waren circa 25 geïnteresseerden bijeengekomen voor een middagwandeling in het buurtschap Rutbeek.

Het zachte voorjaarsweer (12 graden, bewolkt met af en toe zon en weinig wind) werkte in ons voordeel. Plaats van samenkomst was de entree van het buitencentrum De Voshaar; een historische naam onder meer terug te vinden op een oude plattegrond uit 1832 van het gebied Rutbeek.

Langs de Snuerveldweg stond een kudde Hereforders; een runderras, dat wordt ingezet voor begrazing op het Buursersand. Iets verderop lagen vele gezaagde stammen voor transport. Reden voor het omzagen is de 'Ips typographus', ofwel 'de letterzetter'. (Red. Deze dankt zijn naam aan het vreetpatroon dat hij achterlaat.) Dit is een parasitaire kever die op het terrein van de Voshaar de daar veelvuldig aanwezige fijnsparren heeft aangetast.

De wandeling liep over het landgoed Zonnebeek; een gebied met een rijke historie onder andere zichtbaar door het imposante landhuis. Gelukkig zijn de heidevelden rondom daar nog aanwezig, ofschoon de heide wordt bedreigd door jonge dennen en het pijpenstrootje.

Voorjaarsbloeiers die we zijn tegengekomen waren o.a. katjes van de hazelaar en de zwarte els.

De kers op de taart tijdens deze wandeling was de zwarte specht. Deze was voor iedereen duidelijk hoorbaar en zichtbaar in de vlucht.

Zwarte specht (*Dryocopus martius*) - www.birdphoto.nl.

Na twee uur waren we weer terug bij De Voshaar. Aan belangstellenden werd de brochure van IVN-Enschede uitgedeeld. Eenieder keek tevreden terug op een mooie tocht. En laat het voorjaar nu maar komen...

Chris Eijkholt

Nieuwsgierige Hereforders - Foto Lidy Vrijheid

Foto's Tineke Eitink

Intrigerende natuur

Wie heeft hier vannacht gewandeld ?

Weet je nog: eind januari was het ijsig koud en begon het ineens flink te sneeuwen. In no-time lag er een dik pak sneeuw. De een vindt dat vreselijk en de ander vindt het prachtig. Persoonlijk word ik altijd blij van zo'n witte wereld.

En het leuke van verse sneeuw is ook dat je precies kunt zien wie er voor jou gelopen heeft. Toen ik op een ochtend vroeg onze oprit opliep, viel mijn oog op een aantal kleine pootafdrukken in de maagdelijke sneeuw. Snel een foto maken en dan kijken of ik kan achterhalen wie hier vannacht gelopen heeft. Nee, het leek me geen poes of hond, die hebben 4 voortenen en lopen niet in een rechte lijn. Maar wat dan wel? Op Google las ik dat een vos wel in één lijn loopt (?), maar die heeft dan weer 4 tenen... dit lijken er 5 te zijn. Zelfs Google liet me deze keer in de steek, niks te vinden.

Het waren afdrukken van ca. 3,5 cm., met een tussenruimte van ca. 20 cm., met meer dan 4 voortenen, van een klein dier dat in een rechte lijn loopt. Ik heb nog steeds geen idee wie toen op onze oprit gewandeld heeft. Wie het weet mag het zeggen..

Enkelspoor

Vissen naar...

Op zaterdagmiddag 15 juni a.s. gaan we weer op avontuur in en rond het water. Lijkt het je leuk en gezellig om mee te komen helpen om weer een heleboel kinderen (en vaders, moeders, opa's en oma's) een onvergetelijke middag te bezorgen ?

Geef je dan op bij Celia Horst (celia@jfhorst.nl).

Denk je nu, maar ik weet (haast) niks over het leven in en om sloot en plas...

Diepgravende kennis van het waterleven is echt niet persé nodig om te kunnen helpen bij deze spetterende middag rond het water.

Even terug in de tijd

Als je dit jaar van 4 februari t/m 15 maart het Ledeboerpark bezoekt moet je niet gek opkijken als je boeren op klompen tegenkomt en boerinnen in lange rokken met witte mutsjes op.

In het Löshoes, het "Lammerinkswönner" vindt ook dit jaar het project "Hennik en Dika" plaats voor basisschool-leerlingen. Het Löshoes (bouwjaar 1775) werd in 1977 - 1978 vanuit Usselo, achter het kerkje, verplaatst naar het Ledeboerpark.

"Hennik en Dika" is een educatief programma. Alle basisscholen uit Enschede worden door de afd. Duurzaamheids-educatie aangeschreven en kunnen zich vervolgens digitaal opgeven. De "les" heeft men op school kunnen voorbereiden via de digitale snelweg. Hiervoor is een speciaal programma gemaakt. In deze periode staan er ook dieren op stal in de boerderij.

De inhoud van de ochtend (ca. 09.30 - 11.00 uur) is gebaseerd op, hoe men vroeger, zo'n 150 - 200 jaar geleden, leefde en woonde op een boerderij. Toen was het samenleven met 2 á 3 generaties geen uitzondering. En dat alles zonder stroom. De rode draad is mede de duurzaamheid. Bijna alles moest dus van eigen erf en omgeving komen, zoals groente, aardappels, brood tot vlees en kleding enz. Zowel in de winter als in de zomer, zonder koel- of vrieskast.

De thema's zijn o.a.: "Eierbotter" maken (oud Twentsch gerecht), weven op een weefgetouw van 1745, leren over vlas, wol en kleding. Hoe kom je aan brood, wanneer is de slachtmaand en de wasdag enz. Verder ook "Juk-lopn" met emmers, houtzagen, oude spelletjes (niks gamen en geen tv !!). Het was toen echt "op tied d'er in en op tied d'er oet". Helpen was toen het sleutelwoord, niks kinderarbeid, maar poten, hooi en rogge "in haaln".

De Hennik en Dika vrijwilligers, waaronder ook enkele enthousiaste Schoolwandelgidsen, laten de kinderen de bakoven zien - hoe men vroeger brood bakte - en ook de appelhof, moes- en kruidentuin. Hennik en Dika is een erg leerzaam en mooi projekt. Wie er nog nooit geweest is moet echt eens komen kijken.

Wim Pauw (Hennik, op de foto links).

Hennik en Dika's

Op cursus...

Deze keer niet door bos of hei, langs sloot of plas, langs bomen in de winter, maar gewoon in een lokaal.

Oh, een cursus binnen met natuurboeken, flora's, een powerpointpresentatie over vogels in de winter... Nee, niets van dat alles!

Na ontvangst met koffie/thee begon het voor zo'n groep van 25 personen zó in dat lokaal:

"Gaaf u maar staan. Kiest u maar: zwart of bruin?"

Koos u zwart, ga dan zitten.

Voor degenen die nog staan, kiest u maar: beleggen of sparen?

Koos u sparen, ga dan zitten.

Voor degenen die nog staan, kiest u maar: pastic zak of netje?

Koos u netje, ga dan zitten".

Toen zat iedereen. Verwarring over de vragen en waartoe ze dienden! Weet u het? Wij wisten het niet... Totdat de cursusleidster ons de context/ het overkoepelend thema van de vragen gaf: Brood! Nu bleken de vragen, achteraf gezien, eenvoudig te beantwoorden. Maar ben je de context kwijt, ja dan raak je in verwarring...

Welnu, over die verwarring waarin een mens terecht kan komen en hoe met die (mede)mens om te gaan ging deze cursus van vanmiddag: "Goed omgaan met dementie".

Om goed te begrijpen hoe we op zo'n cursus terecht kwamen, moet je weten dat een aantal IVN-ers betrokken raakten via het project van landelijk IVN 'Grijs, Groen en Gelukkig' bij de zorginstelling De Posten in Enschede-Zuid. Ook werken een aantal mensen mee als vrijwilliger op Erve Leppink, een zorginstelling voor dementerenden, eveneens in Enschede-Zuid en gelieerd aan De Posten.

We proberen om de bewoners van die instellingen toch nog, op allerlei manieren, met de natuur in aanraking te laten komen. Soms door met de mensen een rolstoelwandeling te verzorgen, soms halen we de natuur naar binnen, soms gebruiken we de natuurkist van IVN. Afijn, we merken, het wordt gewaardeerd!

Tegelijkertijd voelen we ook dikwijls het ongemak en het onvermogen om de mensen adequaat tegemoet te treden. Mensen die soms in de war zijn, die soms verdrietig zijn, die soms figuurlijk, maar vaak ook letterlijk de weg kwijt zijn...

Aanwijzingen, handreikingen hoe daar mee om te gaan zijn dan zeer welkom. Het management van De Posten honoreerde deze vraag en biedt in ruime kring van vrijwilligers en professionele medewerkers van de zorginstelling, van receptioniste tot technisch medewerker, bovengenoemde cursus aan.

We maakten dankbaar gebruik hiervan en de cursusleiders zagen kans om ons in een heel aantal praktische situaties te laten nadenken over hoe te handelen! Zeer verhelderend en bemoedigend ook dat je zo op een respectvolle manier met mensen 'in problemen' kunt omgaan.

Vraag je jezelf nu af, hoe dementievriendelijk ben ik? We ontdekten dat er een heel praktische website is met naam: www.samendementievriendelijk.nl

Hier kan ook jij je voordeel mee doen, je kennis op dat gebied testen, een gratis online training doen, enz. Zeer aan te bevelen!

Tenslotte nog een laatste zinsnede die helpt om te onthouden wat belangrijk kan zijn:

"GOED omgaan met dementie" waarbij de letters van het woord GOED staan voor:

Geruststellen

Oogcontact

Even meedenken

Dankjewel

Een steuntje in de rug voor iedereen die mee wil werken om Nederland, en specifiek Enschede, dementievriendelijker te maken!

Jan Willem Visschers.

Er werden herinneringen gedeeld over grote sneeuwmannen op het plaatsje achter huis, sneeuwballengevechten, spelen in de sneeuw en dat je het dan helemaal niet koud had... Voorzichtig werd er hier en daar wat gevoeld aan de koude sneeuw en begonnen ogen te schitteren. Sneeuw, het blijft toch bijzonder spul!

Celia Horst

Koning Winter op bezoek

Op een koude donderdagmiddag in januari stond er weer een rolstoelwandeling op de agenda van erva Leppink. Maar kou, sneeuw en gladheid maakten dat er op uit gaan niet verstandig leek. Wat nu? Niet door laten gaan was wat mij betreft geen optie. Creatief denken, wat is er voor handen dat met dit jaartype te maken heeft? In de tuin lag nog erg veel sneeuw. En met een grote bak langs de trampoline gaande had ik zo een heleboel prachtig schone sneeuw bij elkaar. Dat moest dan maar mee naar erva Leppink!

Gewapend met deze enorme bak vol sneeuw hebben we zo Koning Winter mee naar binnen genomen. Het was fantastisch om te zien wat dat deed met de dementerende bewoners van de huiskamer waar ik op bezoek mocht zijn. In eerste instantie werd er nogal boos gereageerd: "Die koude troep hoort niet binnen, ga weg!"

Maar na verloop van tijd begon de stemming wat te ontdoien en hadden we zelfs dikke pret. Er werd van alles gemaakt van de sneeuw, die verrassend lang goed bleef in de (zeer) warme huiskamer! En terwijl de tafel zich vulde met sneeuwmannen, ijsbeer en sneeuwruys, kwamen de verhalen als vanzelf ook op tafel.

Eieren in allerlei kleuren...

Het is weer voorjaar! Dat hoor je als je 's morgens wakker wordt. En overdag zie je het; overal wordt druk gesleept met takjes, haren en stukjes mos.

Vogels vliegen af en aan. Het is weer tijd om nestjes te bouwen en vrouwtjes te versieren. Zodat de vrouwtjes weer die met zorg gebouwde nestjes kunnen vullen met hun broedsel. En wat kan dat er verschillend uitzien! Ze zijn groot, of juist heel klein. Je hebt ze in wit, blauw, gespikkeld of gevlekt. Stuk voor stuk vaak prachtig om te zien!

Maar wij mensen kunnen er ook wat van! Een bezoekje aan Frieda heeft mij daar van overtuigd: al sinds 1986 bezoekt zij met zekere regelmaat een eierbeurs. Op zo'n beurs worden allerlei mooi versierde eieren getoond en... verkocht. Prachtige en zeer kunstige exemplaren liet Frieda mij zien. Met meestal als basis een heel gewoon kippen- of eendenei.

Maar waar komt dit gebruik van eieren beschilderen toch vandaan? Mijn speurtocht op internet bracht me tot de volgende weetjes.

Al eeuwen lang beschilderen de mensen in China eieren in de meest mooie kleuren. De oude Egyptenaren legden beschilderde eieren in de graven van hun overledenen. En in het oud Germaanse rijk stonden eieren symbool voor de vruchtbaarheid aan het begin van het nieuwe (oogst)jaar. Een handige bijkomstigheid was dat na een lange donkere winter de kippen eindelijk weer eieren begonnen te leggen. Zo waren er ineens weer eieren in overvloed.

De oudste eieren van Nederland zijn gevonden in een terp in Wonseradeel (Friesland). Het ging hier echter niet om echte eieren. Het waren nagmaakte eieren van gebakken klei, gemaakt rond 500 voor Christus. Waarschijnlijk hebben deze eieren te maken met de begrafenis gebruiken van toen: het ei werd gezien als het symbool van wedergeboorte, van nieuw leven.

Ook nu nog worden er op heel wat plaatsen in de wereld eieren versierd. Ieder land en elke streek kent zo zijn eigen gebruiken en methodes. Sommige eieren worden beschilderd met natuurlijke verfstoffen. Andere worden eerst met was bewerkt en later gekleurd. Eieren worden geperforeerd en vervolgens versierd met borduurwerk. Er zijn er die eieren beplakken met stro of bloempjes. Je kunt het zo gek niet verzinnen... En dat soort eieren kom je dus ook tegen op eier-beursen.

Het ei op de foto hier onder is het eerste versierde ei dat Frieda mee naar huis nam. Het is eerst gekleurd en later is er met een scherp pennetje of mesje ingekrast. Een waar kunststuk!

Frieda heeft ook nog vele andere mooie eieren. Versierd met kleine schilderijtjes, filigraanwerk, vilt, enz. Het ei met dat leuke hommeltje erop vond ik ook heel erg mooi! Zulk klein en gedetailleerd schilderwerk... En dat dan ook nog op een bollende ondergrond!

Al die kleine details... met een penseeltje aangebracht!

Dit prachtige ei werd het begin van een hele verzameling.

“ één ei is geen ei, twee ei is een half ei, drie ei is een paasei ”

Creatieve tips voor paaseieren:

Zo mooi als die van Frieda zou ik ze niet kunnen maken... Maar om zelf aan de slag te gaan om met de paasdagen toch ook een paar mooie zelfversierde eitjes op tafel te kunnen zetten geef ik hier wat tips:

Neem een pan en vul die met water en de ingrediënten die je hebt uitgekozen voor het kleuren. Voeg de eieren toe en breng het aan de kook. Laat de eieren 20 minuten koken en haal ze dan voorzichtig uit de pan. Doe de eieren in een (jam)pot en vul die met het gekleurde kookvocht en een lepel azijn. Laat dit minstens 4 uur zo staan om af te koelen. Haal de eieren er dan uit en leg ze voorzichtig te drogen op een stuk keukenpapier.

Voor de kleuren kun je kiezen uit bijvoorbeeld de volgende ingrediënten:

Spinazie - groen, rode kool - blauw, kurkuma - geel, bosbessen - blauw/paars, bieten - rood, uienschillen - bordeauxrood, koffie - bruin, bessensap - roze/rood. (Gebruik voor iedere kleur een aparte pan.)

Wil je het nóg mooier maken, leg dan eerst nog wat kleine bloempjes (bijvoorbeeld madeliefjes) op de eieren en doe hier een pantykousje omheen zodat ze op hun plek blijven zitten. Na het kleuringsproces verwijder je de bloempjes. Je kunt dan vervolgens het ei nog insmeren met boter zodat het mooi gaat glanzen.

Ben je op zoek naar nog meer inspiratie, op youtube zijn veel filmpjes te vinden met als onderwerp het versieren van eieren. Heel erg leuk om te zien hoe dat in zijn werk gaat!

Celia Horst

Bekende vogels op Cuba

Tijdens mijn vakantie op Cuba heb ik veel vreemde vogels gezien, maar ik houd meer van de gewone vogels, zoals uit voorgaande stukjes is gebleken. Dit stukje gaat dan ook over de vogels die ik gezien heb op Cuba, en die ook hier in Nederland voorkomen.

Ik begin met de huismus. Deze komt op grote schaal voor in de bebouwde omgeving. Mussen houden van mensen. Op de site www.beesies.nl lees ik: "Huiswassen komen in de hele wereld voor. Ze zijn door kolonisten ingevoerd in Amerika, Australië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika, Hawaï, Cuba, Jamaica, de Bermuda- en de Falklandeilanden." Helemaal in overeenstemming hiermee vertelde een gids tijdens een tabak- en koffiewandeling dat de huiswassen door de Spanjaarden naar Cuba waren meegenomen. En hij voegde er aan toe, dat ze dat deden om de vele insecten te bestrijden.

Maar zoals ik in een eerder stukje schreef: huiswassen eten helemaal niet zo veel insecten. Alleen de piepjonge musjes in het nest voeden ze met dierlijk voedsel. Volwassen mussen zijn vegetarisch.

Een echte insecteneter is de huiszwaluw. Ik heb op twee plaatsen een kolonie gezien, maar op internet kon ik er niets over vinden. Zoals jullie weten metselen huiszwaluwen in Nederland hun nest onder dakranden. Op Cuba is er geen vochtige klei voorradig, dus de huiszwaluwen hebben daar een andere nestbouwmethode moeten ontwikkelen. Er zijn

daar veel daken gedekt met een dikke laag palmbladeren, ongeveer zoals onze rietgedekte daken, maar dan veel grover. De huiszwaluwen duiken de kopse kant van dat bladerdek in en hebben daar hun nest. Hoe de nestkom er uitziet, weet ik niet, helaas.

Een derde vogel die zowel in Nederland als Cuba voorkomt, is de Turkse tortel. Het is een echte cultuurvolger, die langzamerhand de hele wereld veroverd. In allerlei bronnen wordt Cuba niet tot het verspreidingsgebied gerekend, maar ik heb ze toch echt gezien.

Gelukkig staat op de wikipedia-pagina "De Turkse tortel werd in Florida geïntroduceerd, van daaruit heeft hij in de Verenigde Staten al 22 andere staten bevolkt." Nu ligt Florida vlak bij Cuba, dus...

De Turkse tortel wordt ook wel als kooivogel gehouden, dus ook op die manier kan verspreiding plaats gevonden hebben. In mijn geboortedorp hadden veel boeren in hun koestal een kooitje met een tortelduif. Dat zou onheil afwenden en bescherming bieden tegen abortus bang, het vroegtijdig werpen van een kalf. In Enschede heeft jarenlang een kooi met tortelduif gehangen in de werkplaats van een fietsenmaker aan de Deurningerstraat.

Natuurlijk zijn er ook veel andere vogels. Overal zie je gieren, in de stad rond hoge gebouwen, in de bergen, boven de akkers. Het betreft de kalkoenier. Ook de pelikaan en de flamingo tref je aan, aan de kust. En in de tuin van je casa particular komt de kolibrie nectar snoepen van de bloemen. En de Cuba-amazone, een zeldzame papegaaiachtige, kan zo maar een keer komen buurten. Daarnaast zie je nog tientallen andere soorten, die ik niet op naam kan brengen en waar geen Nederlandse naam voor is.

PS: op 6 februari hoorde ik de eerste heggenmus zingen in mijn tuin.

Nico van Diepen

Ha ha ha ha haaatsjoe

Je neus begint te kriebelen
te jeuken en te wiebelen
Je keel begint te prikken
probeer het weg te slikken
Dan gaan je ogen tranen
Je voelt het kom er aan
en ja daar komt ie dan
daar komt ie dan kijk uit
Hatsjoe hatsjoe hatsjoe
Ik hoest en ik nies

Hatsjie hatsjie hatsjie!
Ik proest en ik bries
Uche uche uch
Geef m'n zakdoek vlug!
Ha ha ha ha haaaatsjoe

Hazelaar in bloei - foto Celia Horst

Een liedje van Jeroen Schipper

In het Buurserzand bloeit in april en mei de gagel (Myricaceae). Misschien dit jaar zelfs al in maart! Mannelijke struiken krijgen katjes (foto) met meeldraden en vrouwelijke struiken bloemen met stampers. De gagel heeft rode takken en een sterk kruidige geur, afkomstig uit harskliertjes onderaan de blaadjes. Vroeger werd gagel gebruikt om bier langer goed te houden, bij het leerlooien, als verfstof, tegen kiespijn en tegen beestjes in de bedstee.

Gagel in bloei - foto Erika van Oldeneel

Agenda Algemene Ledenvergadering, IVN Enschede

Het bestuur nodigt u van harte uit voor de Algemene Ledenvergadering op 28 maart 2019 in het Nivon-centrum, Dotterbloemstraat 120
Aanvang 19:30 uur.

1. Opening
2. Mededelingen, vaststellen agenda
3. Verslag Algemene Ledenvergadering van 12 april 2018
(te vinden in Gidsengids nr. 245, zomer 2018, pagina 16 en 17,
<https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/eerdere-gidsengidsen>)
4. Jaarverslag 2018, exclusief financiën (Gidsengids nr. 248)
5. Financieel jaarverslag 2018 (wordt de leden toegestuurd per mail)
6. Verslag kascontrolecommissie
7. Verkiezing lid kascontrolecommissie
8. Begroting 2019 (wordt de leden toegestuurd per mail)
9. Samenstelling bestuur. Het bestuur stelt voor Dirk van de Wetering te benoemen als bestuurslid.
10. ANBI-status IVN Enschede
11. Vooruitblik, wat verder ter tafel komt.
 - a. Uitstapje 2019
 - b. Coördinator werkgroep schoolwandelingen
 - c. Werkgroep (publieks)wandelingen
12. Rondvraag en sluiting

Als toetje is er een puzzel/speurtocht met een knipoog.

Het kraamteam zal met een info-stand aanwezig zijn. Er is geen pinapparaat aanwezig, dus aankopen dienen contant te worden afgerekend.

Jaarverslag IVN afdeling Enschede 2018

Dit verslag bevat een beschrijving van de activiteiten van het afgelopen jaar. Het begint met een beschrijving van algemene zaken. Daarna volgen de wandelingen, zowel de interne als de publiekswandelingen. Dan komen de werkzaamheden van de werkgroepen aan de orde. Het financiële verslag is per mail verzonden naar de leden.

Algemene zaken

IVN afdeling Enschede heeft één lokaal erelid, negenenzes-tig hoofdleden, dertien huisgenoot-leden en elf donateurs. In 2018 hebben we afscheid moeten nemen van Tieme Mulder, Mieke Vlierhaar en Ada Dollenkamp. Tieme en Ada hebben in het verleden veel voor IVN Enschede betekend. Mieke was tot haar overlijden actief als secretaris. Wij denken hen met veel waardering.

Het bestuur bestaat sinds het overlijden van Mieke uit vier leden: Hanneke van Dorp (voorzitter), Nico van Diepen (secretaris), Dirk Nijenboer (penningmeester) en Pim Bosman. Het bestuur heeft in 2018 zeven keer vergaderd.

Enkele bestuursleden en actieve leden hebben bijeenkomsten bezocht. Dit betreft onder andere de provinciale leden-dag van IVN Hengelo, het overleg De groene loper in Enschede, het overleg Grijs, Groen en Gelukkig in De Posten in Enschede, viermaal een overleg over het beheersplan 't Wageler/Lammerinkswönnner, voorlichting Natura 2000 met betrekking tot het Aamsveen en bespreking Rentmeesters van de toekomst over de vliegveld-omgeving.

IVN Enschede maakt gebruik van het ledenadministratie-systeem van landelijk IVN. Nico van Diepen is de beheerder, met Jan Willem Visschers als back-up.

In het voorjaar is de natuuroudercursus, die startte in 2017, afgerond. Helaas trok die slechts vier deelnemers. De cursus Moestuiniëren met kinderen is succesvol verlopen, met twaalf deelnemers. En de Plantencursus, bestaande uit twee theorieavonden en vijf veldexcursies, trok vierentwintig deelnemers. IVN werkte hierbij samen met KNNV.

De slootjesmiddag van 9 juni trok ongeveer honderd enthousiaste belangstellenden, van wie 50 tot 60 kinderen. De activiteiten bij de Nacht van de Nacht, met Landschap Overijssel, trokken tweehonderd deelnemers van wie honderd kinderen. De nachtwandeling Stil en Donker had vijftientwintig deelnemers.

De natuurfilm over de Regge, die op 29 maart werd vertoond voor de leden van IVN, trok helaas slechts achttien bezoekers. Op verzoek van Groei en Bloei Oldenzaal is er een herfstwandeling geweest in Hof Espelo. En ook de Ontmoetingsgroep Jonge Moeders uit het Stroinkhuis heeft IVN gevraagd een natuurwandeling te begeleiden.

Ten behoeve van de zomeravondwandeling en de schoolwandelingen in het Aamsveen heeft een groep vrijwilligers

eind augustus in de stromende regen de kluunplaats schoongemaakt. Begin oktober is die weer afgedekt.

Het jaarlijkse uitje was dit jaar een herfstwandeling in Buurse, afgesloten met een stampotbuffet. Drieëndertig IVN-ers gaven op 17 november acte de présence, en zij werden halverwege de wandeling verrast met koffie/thee/chocomel en pepernoten.

De ALV op 12 april werd bezocht door zeventien leden. Na afloop was er een plantenquiz. In 2018 is drie maal een bestuurslid van IVN te horen geweest in een radioprogramma van 1Tweente.

Interne wandelingen en publiekswandelingen

Er zijn in 2018 veel wandelingen georganiseerd. Die worden hier kort genoemd. Uitzondering vormen de vliegveldwandelingen en de schoolwandelingen, die genoemd worden bij de werkgroepen in de volgende paragraaf. Het wandeljaar begon met de nieuwjaarswandeling op Smalenbroek/Spik met koffie na bij Sanders Küper. Er waren negentien leden aanwezig.

Veel wandelingen zijn georganiseerd samen met Landschap Overijssel (LO), maar er waren ook veel wandelingen door alleen IVN. We noemen de wandelingen met tussenhaakjes de deelname en eventueel LO. Excursie winterbomen (LO, 30), De Weele (28), Reeënexcursie (LO, 27), Groot Brunink (LO, 40), Tweekelo (LO 40), Lonnekerberg (LO, 40), Reeënexcursie (LO, 27), Spoorfietspad en natuurakkers (LO, 25), De Weele (50), Aamsveen (LO, 12), Reeënexcursie (LO, 12), Paddenstoelenexcursie (45), Groene stadswandeling Helmerhoek (9), Groene stadswandeling Stroinkslanden (12) en Groene stadswandeling Stokhorst (25).

Interne Stampotwandeling Buurserzand 17 november

Een druk bezochte Sloopjesdag bij het Brunink - juni 2018

Werkgroepen

De verslagen van de werkgroepen zijn geleverd door leden van die werkgroepen.

Werkgroep PR & Communicatie

Auteurs: Tineke Eitink-Doornhein en Hans Pelgrim

De werkgroep bestaat uit de twee bovenstaande medewerkers. Er is op dit moment behoefte aan een derde medewerker. In 2018 heeft 11x een PR-overleg plaatsgevonden, waarvan 1x met het bestuur en 2x met de Gemeente Enschede.

De werkgroep is begin 2017 opgericht en sindsdien vooral actief met het werven van nieuwe leden. Dit actief werven heeft succes gehad. In 2018 mocht IVN Enschede maar liefst 17 nieuwe leden verwelkomen. Elk nieuw lid ontvangt vlak na aanmelding een welkomstbrief en de digitale Gidsengids. De papieren versie van de gids wordt nagestuurd.

Naast de landelijke IVN site, heeft meer dan de helft van de nieuwe leden zich aangemeld vanuit het PR-mailingbestand. Dit bestand is opgebouwd uit emailadressen die bezoekers achterlieten bij een wandeling of activiteit. In 2018 is 17x een uitnodiging voor een activiteit verstuurd naar deze inmiddels 95 belangstellenden.

Voor het meer zichtbaar maken van IVN Enschede wordt nauw samengewerkt met andere leden van o.a. de IVN--kraam, voor netwerken, folders, posters, IVN Gidsengids en persberichten. In 2018 zijn 16 persberichten online geplaatst en verstuurd naar regionale kranten en weekbladen. In totaal zijn 12 berichten verschenen in meerdere uitgaves.

In 2018 zijn er samen met Erika van Oldeneel en Jan Willem Visschers 8 grote posters met verschillende IVN activiteiten en 1 algemene IVN-folder ontwikkeld. De folder ligt op diverse plekken in Enschede en wordt na afloop van wandelingen en activiteiten uitgedeeld.

Eind vorig jaar heeft een gesprek met de Wijkregisseur en de Coördinator Talentontwikkeling Stadsdeel Zuid plaatsgevonden om te kijken wat de inbreng van de Gemeente zou kunnen zijn voor onze activiteiten voor 2019. Want in 2019 willen de werkgroepleden met hetzelfde enthousiasme het PR-werk voortzetten. Zodat IVN Enschede meer bekendheid krijgt, verder kan groeien en nog meer mensen van de natuur kan laten genieten!

Werkgroep Kraam

Auteurs: Frieda Zielman en Jan Willem Visschers

Doel van kraamwerk/infostand: op verschillende locaties informatie geven over het IVN en het tonen van onze boeken/gidsen/zoekkaarten enz.

In 2018 hebben we 5 keer een activiteit gehad, te weten op de jaarvergadering, de Heemtuindag in het voorjaar, de Sloopjesdag en de Twentse Landdag. Bij de moestuincursus zijn er ook boeken en informatiematerialen getoond.

We hebben in totaal 89 items. Van sommige items meerdere exemplaren (totaal 272 artikelen) Wilt u graag een overzicht van onze materialen stuur dan een mailtje naar jwvisschers@gmail.com. De lijst wordt u dan toegestuurd. Het mooiste boek dat we hebben vind ik zelf: "Niet zonder elkaar - Bloemen en insecten."

Prachtig om in dat boek (dat in 2015 de Jan Wolkers Prijs kreeg!) te lezen hoe de natuur in elkaar zit!

We maken lijsten die corresponderen met de inhoud van de kisten, waarin we onze spullen bewaren. De kisten worden iedere keer als we ze gebruikt hebben gecontroleerd. Op deze wijze werkt het prima en houden we overzicht over onze materialen.

Het is leuk om zo het IVN op de kaart te zetten en wellicht meer bekendheid te geven.

Werkgroep Website

Auteur: Erika van Oldeneel

Als je dit adres intypt: <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede>, kom je op de website van onze afdeling. Jan Willem Visschers en Erika van Oldeneel beheren de site samen. Ze plaatsen relevante berichten, wetenswaardigheden, verslagen, de Gidsengids, en nog veel meer. Al eens een kijkje genomen?

Het IVN is een landelijke organisatie. Onze afdeling is daar een onderdeel van, en ook de website hangt aan de landelijke website. De opmaak en de mogelijkheden zijn daarvoor ook onderdeel van de landelijke site. Wij, de beheerders, zijn verplicht om in die opmaak te werken. Soms is dat fijn en makkelijk, andere keren stelt het ons voor bijna niet op te lossen vragen. Gelukkig kunnen we dan de helpdesk van het IVN bellen, die meestal vlot antwoord geeft.

We waren benieuwd hoe vaak de site is bekeken in het afgelopen jaar (2018). Hier kwam de helpdesk ons weer een helpende hand bieden. Ze stuurden een bestand met daarin de bezoekers, uitgesplitst naar alle mogelijke onderdelen.

Onze IVN kraam met Frieda

Maandelijks bezoeken ongeveer 600 (unieke) mensen de site. Een piek was er in maart, met ruim 1000 bezoekers. De activiteiten en wandelroutes zijn favoriet, op de hielen gezeten door Sloopjesdag, Cursus wilde planten, Bestuur, en Cursus moestuinieren. Ook de Contactpagina wordt regelmatig bezocht.

De gemiddelde tijd dat een bezoeker op een pagina zit, is rond de anderhalve minuut, met wat uitschieters naar bijna vijf minuten voor de Gidsengidsen.

Facebook

De facebook-pagina van IVN Enschede is een persoonlijk initiatief van Celia Horst. Zij vormt dus in haar eentje de werkgroep Facebook. Zij schreef: Onze facebook-pagina heeft inmiddels 111 volgers.

We hebben op het hoogtepunt vorig jaar 241 mensen bereikt met een post.

En 108 likes mogen ontvangen.

Werkgroep Vliegveld

De werkgroep Vliegveld heeft in 2018 twee excursies op aanvraag gehad. Voor 28 deelnemers van Groei en Bloei Oldenzaal en voor 9 deelnemers van Soweco Almelo zijn b(l)oeiende wandelingen gegidst. Er zijn twee bijeenkomsten bijgewoond van Rentmeesters van de toekomst over de ontwikkelingen van de vliegveldomgeving.

Werkgroep Redactie

De werkgroep Redactie is er wederom in geslaagd vier voortreffelijke Gidsengidsen uit te brengen. Met het opmaakprogramma Editoo zijn Celia en Tineke in staat telkens een prachtig tijdschrift te produceren.

Werkgroep Grijs, Groen en Gelukkig

Auteurs: Karin Ferwerda en Hanneke van Dorp

Projecten: Grijs, Groen en Gelukkig en Groen Verbindt bij De Posten / Erve Leppink.

Dit is een samenwerking tussen medewerkers van De Posten, vrijwilligers van de Posten en IVN-vrijwilligers, waarbij voornamelijk dementerende cliënten van De Posten de gelegenheid tot natuurbeleving krijgen.

Op 19 september was er voor bewoners van het verzorgingshuis De Posten een rolstoelwandeling met begeleiding van 4 gidsen van IVN en ca. 8 medewerkers van gemeente Enschede die een nuttig personeelsuitje hadden en enkele medewerkers van De Posten. Er waren ca. 12 deelnemers, die grotendeels in rolstoelen zaten, maar enkelen liepen ook zelfstandig of met rollator. Via de groenzone met het vlonderveld liepen we naar het Wesselerbrinkpark en weer terug. In De Brink, het restaurant van De Posten kregen we na afloop een gezamenlijke lunch.

Op Erve Leppink zijn we betrokken bij Rolstoelwandelingen. Die zijn ongeveer maandelijks, maar worden op wisselende data op donderdagmiddagen gehouden. (29 maart, 5 april, 24 mei, 14 juni, 5 juli, 26 juli, 23 augustus, 22 november) Gemiddeld zijn hier 10 tot 15 cliënten waarvan max.

ongeveer drie van Stichting J.P. v.d. Bent en de rest van de Posten. Het is een mix van rolstoelers, mensen met een rollator en bewoners die geheel zelfstandig kunnen bewegen. De wandelroutes gaan zo veel mogelijk door groene gebieden (landelijk gelegen en stadsgroen); ca. 1 tot 1,5 km per keer.

Een enkele keer hebben we een slechtweer programma in de vorm van natuurbeleving in de huiskamers van de Posten gedaan. Dan laten we materialen uit de natuur voelen/zien/ruiken, een natuurfilm zien, iets knutselen, etc. De middag wordt afgesloten met koffie in de huiskamer of bij mooi weer in de tuin van de Posten.

Aantal begeleiders: 1 activiteitenbegeleider Posten, 3 tot 4 vrijwilligers van Groen Verbindt en 3 tot 4 vrijwilligers van IVN.

Sinds oktober 2018 zijn er maandelijks Groene middagen op maandagmiddag.

Gemiddeld zijn hier zo'n 4 tot 8 cliënten waarvan max 2 van J.P. v.d. Bent en de rest van de Posten.

Steeds op een van de huiskamers van de Posten. Een programma wat met name gericht is op zintuiglijke beleving, deels groen. Bladjes zoeken/kleuren/opplakken, pietjes maken, IVN natuurkist gebruiken, vetbollen maken. We nodigen de imker uit, bekijken een film of foto's met onderwerp natuur, ruiken en voelen voorwerpen uit de natuur, knuffelen de dieren, bakken een cake of knutselen iets leuks. Aantal begeleiders: 2 vrijwilligers Groen Verbindt en 1 of 2 vrijwilligers IVN.

Karin Ferwerda, vrijwillig medewerkster van Groen Verbindt coördineert en organiseert deze activiteiten op Erve Leppink.

Werkgroep VO

Auteur: Lidy Vrijheid

IST – Internationale School Twente

Na bijna twee jaar van voorbereidingen was het eindelijk zo ver. Op 28 mei en 4 juni 2018 hebben we een project op Hof Espelo uitgevoerd met twee verschillende groepen internationale scholieren. Er waren in totaal 8 gidsen bij betrokken. Op 28 mei waren er 12 kinderen en op 4 juni 16. Op beide dagen was het prachtig weer. De opdrachten werden met wisselend enthousiasme uitgevoerd, want de warmte en de grote afstanden die gewandeld moesten worden eisten hun tol. Alle gidsen én IVN Enschede ontvingen namens het IST na afloop een oorkonde als bewijs van erkentelijkheid.

Veldwerk Aamsveen

Zoals ieder jaar kwamen tientallen brugklassers van Stedelijk Lyceum (Zuid) naar het Aamsveen om veldwerkopdrachten uit te voeren. Hoewel het eerst de bedoeling was de activiteiten in juli uit te voeren werd door de school uiteindelijk toch besloten de week te plannen in de week van 25 juni. Aangezien juni voor velen van ons de ideale vakantiemaand is, viel het niet mee voldoende gidsen te vinden.

Met Esther Notkamp, de contactpersoon van de school, werd afgesproken dat we zouden werken met hele in plaats van halve klassen per dagdeel. Op deze manier hoefden we maar voor 2 dagen gidsen te vinden. De groepen werden weliswaar groter, maar er fietste een docent mee als begeleider om de leerlingen in het gareel te houden. Op de 3 locaties (poel, kluunplaats, toren) stonden steeds 2 gidsen,

zodat de proefjes (PH meten) in 2 groepjes konden worden gedaan.

Op 26 juni bedienden we zo twee klassen (2x25 leerlingen) en op 28 juni hadden we te maken met twee Engelstalige (2x22 leerlingen) klassen. Ook dit keer bleek het Engels niet echt een must: "Mevrouw, doet u het maar in het Nederlands, het is veel te warm voor Engels". De groepsgrootte bleek op geen enkel moment een bezwaar. Alle 9 gidsen ontvingen ook dit jaar weer een attentie als dank.

Extra 1: Het poelenproject met leerlingen van 4 Havo en 4 VWO van Bonhoeffercollege Van der Waalslaan is van start gegaan. 120 leerlingen bezoeken in groepjes van drie de poelen in Zuid-Esmarke en doen daar onderzoek naar waterkwaliteit en overige poelkenmerken. Dit moet jaarlijks gegevens opleveren over de poelen en de geschiktheid voor boomkijkers. Hierbij werkt IVN samen met ENHOE.

Extra 2: Met een biologie-lerares van Bonhoeffercollege Bruggertstraat is gesproken over natuurbeleving voor leerlingen in de buurt van de school tijdens biologieles.

Werkgroep Heemtuin

Auteur: Jeanette Eisma, voorzitter werkgroep Heemtuin

De eerste 3 maanden van 2018 waren erg nat, maar o wee, toen kwam de droogte en die zou lang duren. Op 18 januari was er een westerstorm, weinig schade in de heemtuin, wel veel in het Ledeboerpark.

Werkzaamheden winter: wilgen knotten, gereedschapshok opruimen, bramen verwijderen, stormschade opruimen, houtsnippers op de paden aanbrengen, het nodige blad nog weghalen, wintersnoei van bomen en struiken. In februari nog venijnige winter waarin b.v. de gagel bevriest. De sneeuwval viel wel mee.

Op 28 maart ontdekken wij dat het insectenhotel is beschadigd, dakpannen eraf, stammetjes eruit en de dakpannen kapot gegooit in de Roombeek. We hebben het later hersteld met leem met kippengaas ervoor, zodat men er niet zo goed meer bij kan. Er waren nog reserve dakpannen.

Op 11 april s'avonds naar het AOC waar Leon Buiting, stadsdeelmanager Noord, de plannen voor het hele gebied Wageler en Ledeboerpark, Lammerinkswöner, Viermarken, AOC en Stawel uiteen gaat zetten. Wij zijn er met een afvaardiging, we merken er tot nu toe weinig van in de heemtuin, het vrijwilligerswerk in de heemtuin gaat gewoon door!

Onze hoofdman Ton gaat op 12 april met pensioen, hij blijft gelukkig wel vrijwilliger binnen onze werkgroep!

Op 19 april de hoogste temperatuur ooit gemeten; De Bilt 27,4 graden, Enschede 28,9 graden.

Begin mei op verzoek van Yvonne 15 Egelantierrozen besteld, Rosa rubiginosa in het Latijn, ze kwamen een beetje uitgedroogd aan op de heemtuin, maar dankzij de goede verzorging van Yvonne hebben ze het nagenoeg allemaal gehaald! De Egelantierroos ruikt lekker naar appel wanneer het geregend heeft (over het blad wrijven)!

Werkzaamheden voorjaar: Oude plantdelen verwijderen, wieden, dood blad uit biotopen halen, gras maaien, zwerfval opruimen, sommige biotopen uitharken, bv. bloemrijk grasland, hier en daar zaken repareren cq vervangen,

denk aan naamborden etc.

Aan het einde van het voorjaar was het al warm en droog, ongekend eigenlijk, de Egelantierrozen moesten blijvend water krijgen. 6 juni mochten wij een nieuwe vrijwilliger verwelkomen, Magda!

Werkzaamheden zomer: Paden maaien, wieden, wanneer nodig vijver opschonen (handig als ie droog staat), hagen knippen 2 a 3 keer, zomer snoei van bomen en struiken, hier en daar water geven, zwerfval opruimen (in de zomer meer dan in de winter), composthoop omzetten, maaien met de zeis (bloemrijk grasland, vochtig hooiland), zand- en heide- en veenbiotoop onderhouden.

De zomer bleef droog en warm, gemiddeld was de hoogste temperatuur van 25,77 graden in de heemtuin en de minimumtemperatuur 13,14 graden. De hele zomer stond de vijver droog en de Roombeek nagenoeg! Tot diep in de herfst bleef het warm en droog behalve tijdens de Twentse Landdag 23 september, de hele dag regen, 9,8 mm en max 11 graden. Dat was jammer! Toch kwamen er ca. 2500 bezoekers. IVN's geheime natuurtuin werd goed bezocht evenals de kraam.

Werkzaamheden herfst: Afgefallen blad ruimen, paden maaien, wieden, a kker ontdoen van vegetatie, eikels weghalen van zandvlakte, akker spitten en inzaaien met winterrogge, goten van schuur schoonmaken, begin maken met snoeiwerk, nestkastjes schoonmaken cq. herstellen etc. En zo zijn de seizoenen rond in de heemtuin.

Werkgroep heemtuin bestaat uit Ton, Ruud, Pim, Yvonne, Jeanette, Hanneke, Magda, David, Ferdinand.

Nog enkele opsommingen. Heemtuindag 3 juni, prima weer, 180 bezoekers, 3 kinderactiviteiten (strovlechten, zand strooien, dromenvanger maken). Muziek van leerlingen van het Kottenpark College.

Vijf keer vergaderd met name voor heemtuindag en Twentse Landdag.

Waarnemingen. Vlinders (oranjetipje, boomblauwtje, zandoogje), sabelsprinkhaan, in het voorjaar, maart/april bloeit de kievitsbloem in het vochtig hooiland (Fritillaria meleagris).

Regen in januari 122 mm (normaal 80 mm), in juli 32 mm (normaal 78 mm), in november 32 mm (normaal 75 mm). In 2018 was de straalstroom (jetstream) zwak waardoor hoge en lage drukgebieden lang bleven hangen op dezelfde plaats (bron knmi.nl en Sven Plöger, weerman ARD).

Het Kraam- en Heemtuinteam op Twentse Landdag 23 september

Koffiepauze tijdens een interne wandeling op het Buurserzand

Van de penningmeester

Beste leden en donateurs,

De financiële stukken van het boekjaar 2018, de begroting over 2019 en de toelichting hiervan, zijn, zoals afgesproken op de Algemene Ledenvergadering van het vorig jaar, via een bijlage in een e-mail naar u gezonden.

We hebben besloten om deze vertrouwelijke informatie niet meer te publiceren in onze Gidsengids.

De Gidsengids komt in openbare ruimtes te liggen, zoals de Openbare Bibliotheek en bezoekerscentrum Het Lammeswönn.

Ook wordt de Gidsengids periodiek gepubliceerd op het internet, op de website van onze afdeling.

Mochten er leden en donateurs zijn die, omdat zij geen e-mail hebben, deze financiële stukken niet hebben ontvangen en deze toch willen hebben, neem dan contact op met de penningmeester.

Ik zal zorgen dat deze stukken per post naar u toe worden gezonden.

Ik wil graag van deze gelegenheid gebruik maken om de leden of donateurs, die nog geen contributie of donatie over dit jaar hebben overgemaakt, te verzoeken dit alsnog te doen.

De contributie voor dit jaar bedraagt: € 24,00. Voor huisgenoten is dit: € 6,00.

De minimale donatie bedraagt: € 15,00.

Graag overmaken op rekening; NL05INGB 0000 8388 83 t.n.v. IVN afd. Enschede.

E.e.a. kunt u ook lezen in dit blad, op pagina 2.

Bij voorbaat mijn hartelijke dank.

Dirk Nijenboer, penningmeester

telefoon: 4311364

e.mail: dendirk@home.nl

Tot zover het jaarverslag van onze afdeling.

Werkgroep Schoolwandelingen

Bijdragen: Barbera Lagrauw-Quist en Lidy Vrijheid

Ook in 2018 hebben weer veel leerlingen uit het basisonderwijs natuurwandelingen gemaakt onder begeleiding van gidsen van de werkgroep. Iedere wandeling is voorbereid door een voorwandeling. Ter afsluiting is er telkens een evaluatievergadering geweest.

Voorjaarswandeling Groot Bruknin: 12 groepen, 315 leerlingen, 16 vrijwilligers.

Aamsveenwandeling: 7 groepen, 170 leerlingen, 8 vrijwilligers.

Najaarsactiviteit Ledeboerpark: 11 groepen, 267 leerlingen, 13 vrijwilligers.

We missen Thea en Jacques als vaste krachten bij de schoolwandelingenwerkgroep. Gelukkig nemen Mariëtte en Barbera (planning en communicatie met de scholen) deels een aantal taken over. Het notuleren geschiedt nu beurtelings door Lidy S. en Lidy V. Henk Brinks heeft afscheid genomen als voorzitter van de werkgroep. Er wordt nog gezocht naar een opvolger.

Ledeboerpark: Helaas was er dit jaar geen graanpad, hopelijk volgend jaar wel. Er ontbreken ook wat landbouwwerktuigen. Soms is het beter groep 4 en 5 op te splitsen.

Groot Brunink/ Ledeboerpark: Het ophalen van de opgezette dieren in Denekamp kost veel tijd. Mariëtte en Barbera gaan proberen via het tweedehands circuit eigen dieren te krijgen.

Aamsveen: We maken ons zorgen over de toekomst van de schoolwandelingen in het Aamsveen i.v.m. de Natura-2000-plannen.

Extra 1: De Roombeekschool heeft het verzoek gedaan een wandeling en een natuuractiviteit te begeleiden in het Van Heekpark. Enkele vrijwilligers hebben op 14 november rondgewandeld met 40 leerlingen van groep 3/4 en daarna natuuropdrachten begeleid met 40 leerlingen van groep 5/6.

Extra 2: Op basisschool Het Palet is overlegd om een schooltuin/daktuin aan te leggen. Met ondersteuning en begeleiding van IVN-vrijwilligers gaat dit in 2019 van start.

GETWITTER

Meestal zijn het de vogeltjes die lustig twitteren, maar tegenwoordig hebben we ook bomen die er wat van kunnen.

In de volgende link staat een filmpje met wat uitleg: <https://www.youtube.com/watch?v=EJdkTvUBxE8>

Hieronder kun je zien hoe het met de Wageningse populier gesteld was tussen 23 en 25 augustus 2018. Je kunt onder andere zien dat de boom vorig jaar 95,8 cm in doorsnede was en nu al 100,3 cm. Verder is te zien hoeveel water er getransporteerd wordt en hoe het met de sapstroom gaat.

Lidy Vrijheid

Startpagina Over Twitter doorzoeken

TreeWatchWUR
@TreeWatchWUR

I am the huge (popular) poplar tree (Ø = 95.8 cm) standing near the café The Spot in Orion at the Wageningen Campus in the Netherlands.

Wageningen, Nederland
treewatch.net
Geregistreerd in mei 2017
5 foto's en video's

Tweets Tweets en antwoorden Media

TreeWatchWUR @TreeWatchWUR · 3 u
Sap is starting to flow quite a bit later than yesterday... Due to the clouds? Air too humid? #sapflow
1 1 5

TreeWatchWUR @TreeWatchWUR · 16 u
Grew a lot more than average today. My current max diameter is 100.303 cm.
1 7

TreeWatchWUR @TreeWatchWUR · 23 u
Sap is stopping to flow at 14:08, quite a bit later than yesterday, 80 min. Transported 110.73 L in total.
7

TreeWatchWUR @TreeWatchWUR · 25 aug.
My sap is finally starting to flow! #TreeWatch
3 13

TreeWatchWUR @TreeWatchWUR · 24 aug.
Here is today's summary: grown 0.06 mm, transported 173.21 L of water at a maximum sap flow of 8.65 L/h.
2 7

TreeWatchWUR @TreeWatchWUR · 24 aug.
My sapflow is stagnating at 12:48, 179 min later than yesterday.
7

TreeWatchWUR @TreeWatchWUR · 23 aug.
Here is today's summary: shrunk 0 mm, transported 170.91 L of water at a maximum sap flow of 8.61 L/h.

Firefox plan scandinavie 2018.xlsx - LibreOffice Calc libreoffice-writer

Mirreweenterhoorn

"De Lönneke Bloazers", een Midwinterhoorn blaasgroep uit Lonneker, organiseerde zondag 23 december jl de "grote Twentse midwinterhoornwandeling".

Ondanks de regen trokken Lidy en ik met paraplu naar de Vliegbasis Twenthe waar het startpunt van de wandeling zou zijn. Toen we op het vliegveld aankwamen schrokken we in eerste instantie van al dat blik daar op een immense parkeerplaats die voor de gelegenheid gecreëerd was. Oh jee... als dat maar niet kolonne-lopen wordt met zoveel mensen.

Gelukkig viel dat erg mee. We liepen tussen families en vriendengroepen, tussen oud en jong. De meeste wandelaars hadden er goed de pas in en op een gegeven moment waaide het gezelschap uiteen en konden we samen rustig ons eigen tempo bepalen.

De route liep via de Hegeboerweg, een deel door de nieuwbouwwijk het Vaneker, door het buitengebied van Lonneker en langs de Lonneker Molen. Bij de molen en halverwege de route, bij het Bouwhuis, was een cateringplek ingericht. We mochten voor de gelegenheid via een hek het terrein van het Bouwhuis aan de achterkant verlaten. Veilig oversteken bij de stoplichten aan de Oldenzaalsestraat en daarna over het landgoed De Welle terug naar Lonneker. Via het smalle Wieffkerpad tussen de weilanden door liepen we terug naar het vliegveld.

Zo'n 100 blazers lieten de "Oale roep" horen vanaf 25 blaaspunten op boerenerven en bijzondere plekken. Per punt stonden er ca. 3 of 4 bloazers uit de regio en zelfs uit Duitsland. Er was een korte en een langere wandelroute van respectievelijk 5,7 km en 10,6 km.

En wat is er dan mooier om al wandelend in een prachtige omgeving in de verte het vertrouwde geluid van de midwinterhoorn te horen. Dat, én goed gezelschap, én warme erwtensoep zorgden ondanks de regen voor een gezellige en sfeervolle midwinterhoornwandeling.

Tineke Eitink

Bloazers uit Denekamp. Dit jaar wordt de Twentse Midwinterhoornwandeling op 22 december rond Denekamp georganiseerd.

"Beleef de Lente"

Hoe ziet een nestkastje er van binnen uit van bijvoorbeeld de kerkuil, de slechtvalk, de ijsvogel en de groene specht. Hoeveel eieren leggen ze, hoe zien de jongen eruit, wat krijgen ze te eten en hoe gaan de eerste vlieglessen?

Maar liefst 12 verschillende vogels kunnen we dit jaar weer volgen via de webcams van de Vogelbescherming: www.vogelbescherming.nl/beleefdelente

Van de redactie

Wat een bijzonder mooie dagen hebben we alweer achter de rug! Zo eind februari, begin maart zijn de krokussen op veel plekken alweer uitgebloeid en beginnen de vlierstruiken zelfs al voorzichtig in blad te komen. Toch kan het echt nog wel weer gaan vriezen... en moeten we ook helemaal niet raar staan te kijken als we nog weer een pak sneeuw krijgen. Het kan en mag nog allemaal in de weken die voor ons liggen.

Wij als redactie voelden ons dan ook een beetje in een spagaat getrokken toen wij deze Gidsengids aan het maken waren. Enerzijds vonden we dappere voorjaarsbloempjes die zichzelf een weg door de sneeuw worstelden. Anderzijds hebben we de eerste vlinders en bijen ook alweer gespot! Dus is deze Gidsengids een mengelmoes geworden van sneeuw en ijs én toch ook echt voorjaar! Van verlangend vooruit blikken naar wat komen mag én van blij en tevreden achterom zien naar al het goede en fijne dat geweest is.

Want als je het jaarverslag op de voorgaande pagina's leest, dan mogen we bij ons zelf toch echt wel zeggen dat we in 2018 toch een hoop moois met elkaar hebben mogen doen en beleven!

De redactie wenst haar lezers veel leesplezier en een mooi voorjaar.

Heb je iets leuks, bijzonders of interessants te delen met de lezers van de Gidsengids, stuur het dan op naar de redactie.

Kopij voor het zomernummer graag insturen vóór 24 mei a.s.

Algemene Ledenvergadering

Donderdagavond 28 maart a.s. om 19.30 uur wordt de Algemene Ledenvergadering van IVN Enschede gehouden in het Nivon-centrum, Dotterbloemstraat 120. De agenda en het algemeen jaarverslag en het verslag van de penningmeester kunt u vinden op de pagina's 14 t/m 19.

Agenda

Donderdag 28 maart

Algemene Ledenvergadering IVN Enschede

Start: 19.30 uur

Locatie: Nivon-centrum, Dotterbloemstraat 120 Enschede

Zondag 19 mei

IVN Heemtuindag in het Abraham Ledeboerpark

Meer informatie volgt t.z.t. op onze site en via Facebook

Zaterdag 15 juni

IVN Slootjesdag

Zie oproep op pagina 7 van deze Gidsengids

Week van 21 - 30 juni 2019

De week van de Invasieve Exoten

In deze week worden er landelijk, ook door IVN, lezingen, excursies, natuurwerkdagen en andere publieksactiviteiten georganiseerd, waar aandacht wordt besteed aan de uitheemse planten en dieren die door menselijk toedoen hier terechtgekomen zijn.

Voor informatie : www.weekvandeinvasieveexoten.nl

Excursies

Vrijdagavond 22 maart

Reeënextensie op Groot Brunink

De gidsen van Landschap Overijssel en IVN Enschede nemen je graag mee op zoek naar het ree. Wil je mee, meld je dan aan via de website van Landschap Overijssel.

Vrijdagmiddag 12 april 2019

Rondje Noord Esmarke

We verkennen dit prachtige kleinschalige Twentse landschap met landgoederen en boerderijen. Onderweg hopen we voorjaarsbloemen zoals bijvoorbeeld bosanemoontjes te ontdekken.

Startpunt: Parkeerplaats aan de linkerkant van de Hoge Boekelerweg, voorbij Restaurant en Speelpark Hoge Boekel.
Tijd: 14.00 - 16.00 uur

Zondagochtend 14 april 2019

Vogelwandeling Witte Veen door IVN Haaksbergen

Locatie: P Witteveenweg Haaksbergen

Tijd: 10.00 - 12.00 uur

Kosten : € 2,50 per deelnemer; leden € 1,--

Informatie: www.ivn.nl/afdeling/haaksbergen/activiteiten

Vrijdagmiddag 26 april 2019

Voorjaarswandeling in Tweekelo door IVN Enschede

In samenwerking met Landschap Overijssel

Startpunt: Johanneskerk Tweekelo, Tweekelerweg 110 Enschede

Tijd: 14.00 - 16.00 uur

Zondagavond 12 mei 2019

Vleermuizen in Park Scholtenhagen

Locatie: IVN gebouw NEC op Scholtenhagen Dieverslaantje Haaksbergen

Tijd: 20.00 - 22.00 uur

Kosten: € 2,50 per deelnemer; leden € 1,--

Informatie: www.ivn.nl/afdeling/haaksbergen/activiteiten

Interne excursie

Voor leden, huisgenootleden en donateurs van IVN-Enschede

Vrijdagmiddag 10 mei 2019

Wandeling voormalig Vliegveld Twenthe

Op verzoek organiseren wij een interne wandeling met als thema: "Nieuwe natuur op een historische oorlogs-/defensielocatie"

Startpunt:

Parkeerplaats Grefteberghoekweg / ingang Deventerpoort

Starttijd : 13.30 uur

Duur: ca. 2,5 uur

Aanmelden en informatie bij:

Pim Bosman (whbosman@hetnet.nl)

Schoolactiviteiten

Woensdag 27 maart 2019

Vergadering werkgroep Schoolwandelingen

Start: 9.30 uur

Locatie: Lammerinkswönnener, A. Ledeboerpark

Vrijdag 5 april

Voorwandelen schoolwandelingen Groot Brunink

Start: 9.30 uur

Locatie: Erf Biologisch Melkveebedrijf Bruggert

Weken 8 april - 26 april

Schoolwandelingen basisonderwijs Groot Brunink

Maandag 27 en dinsdag 28 mei

Helpers gezocht voor het poelenproject met middelbare scholieren.

Tijd: Rooster nog onbekend, wellicht in de ochtend

Meer informatie vind je op pagina 5 van deze gids.

Heemtuin

Werken aan een mooie Heemtuin

Een heemtuin is een tuin die is speciaal aangelegd om daarin het inheemse, wilde flora en fauna te laten zien. Al die flora en fauna hebben zo hun eigen biotoop waarin zij kunnen leven, groeien en bestaan.

Ook het Abraham Ledeboerpark kent zo'n heemtuin. Wil je weten welke biotopen daar zijn aangelegd? Ben je nieuwsgierig naar wat daar zoal leeft en groeit? Neem eens een kijkje in de heemtuin!

Iedere woensdagochtend tussen 09.00 uur - 12.00 uur is een groep vaste mensen bezig met het onderhouden van de Heemtuin in het A. Ledeboerpark. Heb je zin om eens te kijken of mee te helpen? Je bent van harte welkom! Voor meer informatie: tel. 053-4773340

Grauwe gans - Henk Eitink

Bevroren ijslijnen in druppel - Tineke Eitink

Goed nieuws

Vogeltelling brengt de merel weer in beeld

Eind januari was er weer een Nationale Tuinvogeltelling. Er zijn dit jaar opmerkelijk meer merels waargenomen. Na de huismus op plaats 1, gevolgd door koolmees en vink, eindigde de merel op de 4e plaats.

Mede als gevolg van het usutu-virus zagen we de merel steeds minder in onze tuin. Jarenlang stond hij op de 3e plaats. In 2018 kelderde hij ineens naar 5 en nu, in 2019, dus weer omhoog naar 4. Is de merelpopulatie weer herstellende?

INDIEN ONBESTELBAAR: REDACTIE GIDSENGIDS
BURGEMEESTER STROINKSTRAAT 375
7547 RH ENSCHEDE

ivn natuur
educatie
Enschede

Boshyacinth (*Hyacinthoides non-scripta*)

Bleeksporig bosviooltje (*Viola riviniana*)

Longkruid (*Pulmonaria*)

Witte dovenetel (*Lamium album*)